

את שיקי חו"ל עד אשר יעבור זמנו. ע"י זה אפשר היה להציל סגות משפחה פחדת רעב ולהניא ישועה על המקום. ואולם, כמו שנאמר, רבץ פח העזוב, אין כאן שום כח כאוניון, הסתדרות שיחה כחתיפה מצד הקהל; האנרכיה שוררת בכל; ומשום זה סגרת נשקפת למקום יותר מאשר הערים ואין איש חולה ודואג.

כאן יש להזכיר שהרבה עוד להקלת המסים שהטילה הממשלה על היהודים בחור הלך מהחושבים, צעיר עסקן שידע למצא חן וחסד בעיני הקאסימקאם ע"י הריצותו וישרו. צעיר זה שהיה נחבא אל הכלים עד עכשו עלה בידו לפעול על המושל הנאיר לטובת היהודים, דבר שלא יכלו לעשות יתר יהודינו החושבים את עצמם ל"יושבים ראשונה במלכות". רוב טיבה מכירה אמנם צפת לקאסימקאם עצמה אשר מלכד היותו איש הצדע ויר ושם לו בספרות השמית, הנהו גם סגל היושרי ושנים רבות לא הכירה צפת מושל שבמותו.

ומצב הרוח הוא ג"כ סדכא מאד; כיהד מיום שאירע פז הרצח הידוע של הסוחר הכי נכבד וחשוב בערת היהודים, מר סנדר טרוביץ, שנבנם אליו בהצות היום ערכי שורד ספורסם, ונגלל איזה סכסוך מסחרי קל-עיד שזיה ביניהם, הוציא הערכי אקרה וירה במר טרוביץ ומזין את ראשו ואח"כ ירה גם באמו, אשה באה בימים ופנע בזיועה. הייה של זו אינם מסיכנים, אך יש השש שתשאר בעלת מ"כ בידה. לעומת זה מצבו של מר טרוביץ מעורר דאגה רבה ופי יודע אם ישוב לאיתנו. אחרי הרצח הזה שהוא מיוחד כמינו גם בערים אחרות, לא קסה יותר רוח באחינו בני" מפני הערכים השוכנים בתוכם... אולם הקאסימקאם המקומי, א סעד כ"י, אחו מיר באמצעים נמרצים כדי להשכין את השקט והמנוחה ברחוב היהודים והבטיח להם בכל מיני הכטחות שבעולם שיגן וישמיר עליהם בכל כחו. הודות למרצו של המושל הישר הזה נתפס הרוצח מיד, אך משפטו יחרץ רק אחרי אשר יתברר מצבו של מר טרוביץ.

ויוספה שמארת אלהים רוכצת על צפת העלובה. לא היה לציה זו של עניות ודוחק, בא גם משבר רוהני על המקום. היה פה בי"ם אחד לנערים ונן ילדים מטעם ה"עזרה" ונסגרו שניהם. מאות הילדים שחיו בתם, שולחים עתה לנפשם ואין אוסף אותם. אך בתוך החשכת הנדולה הזאת יש נקודה אחת של אירה, שאפשר לשאוב ממנה מעט תנחומים, והיא פתיחת ביה"ס העברי לנעירות המתכלכל ע"י ה"מרכז", בה כשעה ש"עזרה" שחיחה מיוחקת תמיד בעיני הסידרה הצפתים לאדירות הכסף, סוכרתת לנעול את שערי מוסדותיה מאפס אמצעים.

בראשיפנה כמו כן ביתר המושבות הסמוכות לעירנו המצב מעציב מאד. המוסים והפידות של המושבה נלכחו לצרכי הצבא. האכרים לא שלמו להאפי"ק את חובותיהם, וחלואות חדשות לא יתן הבנק לשנת הבאה, ויש לחשוש שחלק גדול מהאכרים לא יצא לחיישה מאפס אמצעים.

כתי הספר נפתחו במושבות האלה, והלמידים מתנהלים כסדרם.

Correspondant.

בגליל העריון. צפת.

מצבה החמרי של צפת עומד כעת בשפל המדרגה. לכאורה, לא נשתנה פה שום דבר, רב התושבים דחבא הם מתמיד, שביתין ושביוקין. ולא היו פה בתי הישת ובתי מלאכה שנסגרו, ואמנים ופועלים שפוטרו ממעשי ידיהם, בכל זאת קבל עכשיו המצב צורה מכהילה מאד. העניות הגיעה למרום קצון אלפי נפשות רעבות ללחם. והיה מעשה שנערות התפרצו לתגור והטפו מידי הנחתום את הפת לחשיב את נפשן... ואם לא יבא בקרוב איזה שנוי כל שהוא לטובת, אזי יש לחשש גם לתגדולים שיבואו לידי תקלת.

ומתו החרושי, מקום אשר הרוחק והעוני היו גדולים בו גם כשחשנים היו כתיקונן, והמקור היחידי של רוב פרנסת התושבים היה זרם החלוקה ונדבות חו"ל. עכשו, אשר לפתע פתאום פסק הצנור הזה מחשפיע את טובו, מוכן שכל התלויים בו נשארו בערום ובחסר כל וכאו מים עד נפש... ואם גם ביתר ערי א"י אין המצב מעולה מכאן, עכ"פ יש שם עסקנים הדואגים לצרכי הצבור, המשתדלים להקל את המצב ע"י הסדרים שזם מכנומים במשא-ומתן שבין אדם לחברו וההשגחה היכה על המקח והמסבר שלא יבאו הספיקולנטים לנצל את הקהל, מה שאין כן פה. הצבור: זהו הפקר שהכל זכין בו. הסוחרים רוצים מעלים את המחירים, רוצים — סורידים. איש הישר בעיניו יעשה. אין איש מוחה ואין שלטון צבורי שיעצור בעד הרעת.

אמת, שנים פה נוצר ועד על-פי יזמת האפ"ק, להקלת המצב, שהשתדל לחיטיב ולחקן. אולם הועד הזה לא עשה גם את החלק ממח שעשו הועדים של ערים אחרות, כי דל כחם פה של החכרים כנשם וברוח. אין להם חסרין והחשפעה שיש במקומות אחרים לוועדי העיר ולכך לא יכלו לחולל גדולות; ובל סז שנעשה הרי זה רק חודות לעזרת האפ"ק והשתתפותו בכל מעשי הועד.

עכשו, כרגע הקשה הוח, נראית לעין ביותר האנרכיה השוררת פה בתוך ערת היהודים. בה כשעה שקראו כאן מעל דפי העתונים את ההתארגנות של תושבי יפו וכיהוד של הסוחרים שקבלו בשמחה את השיקים שהוציא האפי"ק וועד תל-אביב אשר חוסף עור ללכת והוציא משלו שוברות על סכומים זעירים כשביל שתחיה אפשרות להחליף את השיקים של הבנק, בו בזמן לא נתנו הסוחרים הצפתים מרלכים לשיקים ואינם מקבלים איתם סאת קוניהם כי-אם בקושי רב ואחרי גרעון של עזרה וחמשה עשר למאה והעלאת המחירים באופן מכהיל.

אולם, למרות כל הקושי שעושים הסוחרים בקבלת השיקים צריך להודות שבאן כמו בכל מקום. אלמלא סתר האפי"ק להוציא אותם אזי היה חרחק גדול מנשא, המשא ומתן היה נפסק לנמרי וחשוב הצפתי לא היה יכל לתחזיק מעמד עד עכשו; לו היה צבור מסודר היה יכול להשתמש בעזרת הבנק להקל את המצב במדה מרוכה. כדאי לצין שנמצא כעת בעיר סכום של בנקנוטים ושיקים של הויל על ארבעים — ששים אלף פרנק. צבור מתקדם שרגש של ערבות-הרדית קצת מפותח בו. היה יכל גם פה, כמו בתל-אביב בשעת פורעניות כזו, למצא איזה תקון, לכא ברברים עם האפי"ק שילוח את השיקים שלו ויקבל כמשיבנתא